

Ткачова Наталія Миколаївна
д.держ. упр., проф.
ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського
tkachovastar@gmail.com

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА СТИМУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ В СФЕРІ ОСВІТИ

Питання інтернаціоналізації вищої освіти сьогодні визнається як один із пріоритетних напрямів державної політики в сфері освіти.

Не перший рік Україна потрапляє до рейтингу QS Higher Education System Strength Rankings¹⁶, який визначає країни із найсильнішими в світі системами вищої освіти. У цьому рейтингу з 50 країн, де проводилось дослідження, у 2018 р. Україна посіла 44-те місце. Університети України активно працюють над просуванням своїх навчальних послуг на світовий ринок освітніх послуг. Зокрема, у рейтингу 1500 кращих університетів світу Times Higher Education World University Ranking за 2020 рік присутні 9 українських університетів. Кількість іноземних студентів, що навчаються в Україні, за експертними оцінками у 2019 р. сягнула відмітки 80 тис. Зростання кількості іноземних студентів у ВНЗ України позитивно впливає на економіку країни, оскільки майже всі вони навчаються за власні кошти або кошти юридичних осіб, а вартість їх навчання, як правило, вище, ніж для українських студентів.

Як зазначається в Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки, «..вища освіта в Україні має масовий характер, рівень охоплення вищою освітою населення традиційного офіційного віку навчання є високим – 82,7 %, за цим показником Україна у Глобальному інноваційному індексі 2020 р. посіла 14-те місце зі 131 країни» [1].

Загальноприйняте визначення інтернаціоналізації освіти розглядає її як процес цілеспрямованого надання вищій освіти міжнародного, міжкультурного або глобального виміру з метою підвищення якості освіти і науки для всіх студентів і співробітників вищих навчальних закладів, а також здійснення вагомого внеску в життя суспільства. Слід акцентувати, що інтернаціоналізація є не самоціллю, а механізмом підвищення якості вищої освіти.

Серед стимулів розвитку інтернаціоналізації вищої освіти для країн виділяють : академічні (розширення доступу до вищої освіти, підвищення якості вищої освіти; міжнародне визнання і покращення позицій в міжнародних рейтингах, створення і впровадження знань); економічні (короткостроковий

економічний ефект від прямих витрат іноземних студентів, підготовка кваліфікованої робочої сили з навичками у сфері міжнародної співпраці, умови для довгострокового економічного розвитку); політичні (розвиток публічної демократії, міжнародна співпраця); соціо-культурні (об'єднання провідних науковців для вирішення глобальних проблем та досягнення сталого розвитку, підвищення рівня міжнародної комунікації, підвищення толерантності у суспільстві) [2].

Зазначимо, що світовий ринок надання освітніх послуг для іноземців є привабливим, висококонкурентним і глобальним. Для того, щоб не втратити досить високі позиції у світових рейтингах, в Україні необхідно вчасно приймати управлінські рішення щодо формування зрозумілої та відкритої для міжнародної спільноти системи вищої освіти України. Процеси інтернаціоналізації в освіті мають також стимулювати реалізацію національної освітньої реформи.

Фахівці Міжнародної платформи Studyportals формулюють низку основних трендів, які будуть впливати на вищу освіту протягом найближчих десяти років, а саме:

зміни на ринку праці: зростання автоматизації та зростання вимог до наявності креативних навиків у працівників;

невідповідність навичок: розрив між тим, чого потребує роботодавець, та тим, що пропонує освіта;

суворіша імміграційна політика: більше бар'єрів для мобільності до країн з високим рівнем доходів;

економічні зміни: залежність економічного зростання від ринків, що розвиваються;

дисбаланс потужності: попит в економіках, що розвиваються, проти пропозиції в розвинених економіках;

бюджетний тиск: вища освіта стикається зі скороченням державного фінансування.

Ці тренди тією чи іншою мірою відображено в Стратегії[1], в тому числі і стосовно активного впровадженні онлайн / змішаного навчання, технологій дистанційного навчання.

В умовах пандемії COVID -19 можливість навчатися в онлайн форматі є однією з невід'ємних переваг сьогоденного інноваційного освітнього процесу. Тому, основними факторами розвитку інтернаціоналізації будуть виступати: інформаційні технології, підтримка державно-приватних ініціатив в сфері впровадження інноваційних технологій навчання, зближення освіти і

науки. Саме тому, до основних тенденцій, які будуть впливати на майбутнє освіти, слід віднести глобалізацію і цифровізацію.

Також очікується, що протягом найближчих десяти років більшість населення світу складатиме середній клас. Ці пропорції найбільше характерні для Китаю та Індії, в яких буде сконцентровано 90 % середнього класу світу. І сьогодні попит на підготовку фахівців з вищою освітою в Китаї є досить значним. Це однозначно має підштовхнути українські заклади вищої освіти активно поборотися за частку цього привабливого ринку.

Державна політика у сфері вищої освіти має формувати підґрунтя для реалізації різних форм інтернаціоналізації в закладах вищої освіти (ЗВО) України. Так, в Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» розроблено Програму інтернаціоналізації університету та визначено шляхи до подальшої інтернаціоналізації університету, а саме: необхідність посилення міжнародної компоненти в усіх складових діяльності; збільшення кількості іноземних студентів та візит-професорів; вихід на організацію досліджень і освітніх технологій підготовки фахівців, конкурентоспроможних на світових ринках праці; реформування навчального процесу за моделлю сучасного технічного дослідницького університету лідерського типу; докладення зусиль щодо набуття статусу високорейтингового університету за міжнародновизнаними критеріями; забезпечення зростання економічних показників. Результатом цього процесу є перетворення національного ЗВО в інтернаціональний. [3]

Таким чином, існуючі інструменти державної політики в сфері інтернаціоналізації освіти мають надати змогу українським ЗВО реалізувати наявний конкурентоспроможний інноваційний потенціал та критичну масу знань для просування своїх послуг в умовах інформаційного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки. URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>

2. Internationalizing Higher Education Worldwide: National Policies and Programs / [R.M. Helms, L.E. Rumbley, L. Brajkovic, G. Mihut] // American Council on Education, The Boston College Center for International Higher Education. - 2015 [Електронний ресурс]. URL:<http://www.acenet.edu/news-room/Documents/National-Policies-and-Programs-Part-1-Global.pdf>

3. Програма інтернаціоналізації університету: Проєкт. URL: (http://icd.kpi.ua/documents/normative_docs/UIP_ukr-02-2018.pdf)